

การประชุมผู้เชี่ยวชาญร่วมครั้งที่ 3 (JEM3)
ข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจเฟล็กทีระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป
(Thailand-EU FLEGT VPA)

รายงานการประชุม

วันที่ 21-22 มีนาคม 2561

ณ โรงแรมรามารการ์เด้น กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

ผู้เข้าร่วมประชุม:

ผู้เข้าร่วมประชุมฝ่ายอียูประกอบด้วย: Ms Helene Perier, EC คุณสุทธิยา จันทรวงูร สำนักงานคณะผู้แทนสหภาพยุโรป ประจำประเทศไทย และ Dr Alexander Hinrichs, EU FLEGT Facility, EFI ฝ่ายไทยประกอบด้วย คณะอนุกรรมการเจรจา เฟล็กที และนำโดยนายประลอง ดำรงค์ไทย ผู้ตรวจราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่แทน รักษาการอธิบดีกรมป่าไม้ โดยมีผู้สังเกตการณ์จาก FAO และ RECOFTC ดูรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดในเอกสารแนบ

การประชุม:

การประชุม JEM3 ครอบคลุมถึง : กระบวนการและความก้าวหน้าของการดำเนินงานในระดับประเทศ LD [นิยามความถูกต้องตามกฎหมาย] ขอบเขตผลิตภัณฑ์ ความเห็นของฝ่ายไทยต่อร่างเนื้อหาข้อตกลง VPA ไม้ไม่ควบคุมบนที่ดินเอกชน การตรวจพิสูจน์การนำเข้า การควบคุมการนำเข้าเคลื่อนที่ไม้ ความก้าวหน้าของการพัฒนาระบบประกันความถูกต้องตามกฎหมายของไม้ และแผนการดำเนินงาน VPA (ดูกำหนดการในเอกสารแนบ) ดังนี้

กระบวนการและความก้าวหน้าของการดำเนินงานในระดับประเทศ

ฝ่ายไทยรายงานความก้าวหน้าให้ฝ่ายอียูรับทราบเกี่ยวกับการเตรียมการเจรจา ซึ่งประกอบด้วย LD [นิยามความถูกต้องตามกฎหมายของไม้] ขอบเขตผลิตภัณฑ์ การควบคุมการนำเข้าเคลื่อนที่ไม้ การพัฒนาระบบประกันความถูกต้องตามกฎหมายของไม้ และการแก้ปัญหาประเด็นช่องว่าง อันรวมถึงไม้ไม่ควบคุมบนที่ดินเอกชน การตรวจพิสูจน์การนำเข้า และโครงการที่ RECOFTC กำลังดำเนินการซึ่งเกี่ยวกับประเด็นช่องว่างที่ได้มีการระบุไว้ ฝ่ายไทยยังได้รายงานงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจาก EFI [สถาบันป่าไม้ยุโรป] FAO [องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ] และกรมป่าไม้ เพื่อการเจรจา VPA ในประเทศไทย

ฝ่ายอียูรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินการและการบังคับใช้กฎระเบียบไม้ของสหภาพยุโรป (EU TR) โดยประเทศ แคนาดา คองโก สาธารณรัฐแอฟริกากลาง กาน่า ไคบีเรีย เวียดนาม และอินโดนีเซีย ได้ทำข้อตกลงการเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจกับสหภาพยุโรปเรียบร้อยแล้ว ส่วนประเทศที่อยู่ระหว่างการเจรจา ได้แก่ โกตดิวัวร์ คองโก กาบอง กายอานา ฮอนดูรัส ลาว มาเลเซีย และประเทศไทย ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (MS) ดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติตาม EU TR ตามแผนที่จัดทำขึ้นโดยใช้เกณฑ์ความเสี่ยง และทำการตรวจสอบทั้งไม้ที่ตัดฟันในประเทศสมาชิกและไม้ที่นำเข้ามายังสหภาพยุโรป MS รายงานผลการดำเนินการต่อสหภาพยุโรปทุก ๆ 2 ปี ระหว่างเดือนมีนาคม 2015 – กุมภาพันธ์ 2017 ที่ผ่านมามีการตรวจสอบไม้นำเข้าทั้งสิ้น 2,704 ราย โดยมีผู้ประกอบการได้รับการแจ้งเตือนให้ดำเนินการแก้ไขจำนวน 525 ราย

ได้รับการลงโทษ 139 ราย ได้รับมาตรการอื่นๆ 286 ราย และถูกนำขึ้นสู่ศาล 6 ราย และมีการยับยั้งการนำเข้าจากประเทศเมียนมาร์ไม่ให้เข้าประเทศต่อไปนี้ เบลเยียม เดนมาร์ก ฟินแลนด์ เยอรมนี อิตาลี เนเธอร์แลนด์ สวีเดน และ สหราชอาณาจักร

เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบังคับใช้ อียูได้จัดทำ**แพลตฟอร์มเทคโนโลยีสารสนเทศ** สำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูล (รายงาน บทความ อื่นๆ) และก่อตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ EU TR ซึ่งจะประชุมกันทุก 2 เดือนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น การสอบสวนเอกสาร (due diligence) การประเมินความเสี่ยง กรณีเฉพาะ และอื่นๆ นอกจากนี้ อียูยังได้สนับสนุนให้ UN Environment World Conservation Monitoring Centre (UNEP-WCMC) จัดทำรายงานภาพรวมของแต่ละประเทศที่ส่งออกไม้ไปยังอียูและมีระดับความเสี่ยงสูงในทวีปเอเชียประเทศที่กำลังมีการดำเนินการ ได้แก่ จีน มาเลเซีย และเมียนมาร์

ฝ่ายไทยสนใจที่จะได้รับคำแนะนำจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ EU TR หากมีคำถามเกี่ยวกับการเตรียมการเจรจาและการดำเนินการภายใต้ข้อตกลง VPA

สำหรับนโยบายด้านการป่าไม้ของประเทศไทย นายอรรถพล เจริญชันษา รองอธิบดีกรมป่าไม้ แจ้งให้ฝ่ายอียูทราบว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ดำเนินการจัดทำนโยบายของประเทศเพื่อหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่า และตั้งแต่ปี 2014 เป็นต้นมาไทยยังคงมีพื้นที่ป่าคิดเป็น 32% ของพื้นที่ประเทศหรือ 102 ล้านไร่ (1 ไร่ เท่ากับ 0.16 เฮกตาร์) นั่นคือไม่มีการสูญเสียพื้นที่ป่าเพิ่มเติม รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายพื้นที่ป่าเป็น 40% ของพื้นที่ประเทศ วิธีสำคัญที่จะทำให้นโยบายดังกล่าวบรรลุเป้าหมายคือการส่งเสริมป่าเศรษฐกิจหรือการทำสวนป่าเอกชน นอกจากนี้ยังได้มีการปรับแก้กฎหมาย โดยการเพิ่มโทษเป็นการปรับสูงสุดถึง 2 ล้านบาทและจำคุกสูงสุด 20 ปี ประเทศไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศไทยมีเศรษฐกิจสีเขียวและเป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศภายใต้หลักการ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะออกเป็นกฎหมายเพื่อประกันว่าจะยังคงมีการดำเนินการในระยะยาว [หมายเหตุ : มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับแผนการปฏิรูปประเทศแล้วในวันที่ 6 เมษายน] สำหรับข้อมูลการนำเคลื่อนที่ของไม้ NSW เชื่อมโยงข้อมูลจากด้านป่าไม้ต่างๆ ทั้งหมด

ฝ่ายไทยกำลังแก้ไข พรบ.ป่าไม้ (1941) เนื่องจากขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ (2017) และเพื่อส่งเสริมธุรกิจไม้ การแก้ไขดังกล่าวได้มีการรับฟังความเห็นของประชาชนแล้วในสัปดาห์ก่อน มีการแก้ไขมาตรา 7 เพื่อจะได้ไม่มีไม้หวงห้ามบนที่ดินเอกชนเพื่อที่เกษตรกรจะสามารถทำไม้บนที่ดินของตนเองได้ตามความประสงค์ ใบเบิกทางยังต้องใช้ในการนำเคลื่อนที่ไม้ ออกจากที่ดิน จะมีการพัฒนามาตรการ เช่น การสำแดงตนเองสำหรับไม้ที่มีความเสี่ยงต่ำและความเสี่ยงสูง ไม้ในป่า(ที่ดินของรัฐ) เท่านั้นที่จะเป็นไม้หวงห้าม และเนื่องจากประเทศไทยได้ห้ามทำสัมปทานไม้ในป่าธรรมชาติตั้งแต่ 1989 จึงจะไม่มี การทำไม้หวงห้ามโดยเอกชนอีกต่อไป ดังนั้น แหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของไม้ธุรกิจจะมีเพียง สวนป่า พื้นที่เอกชน และไม้นำเข้าเท่านั้น

มาตรา 51 (พรบ.ป่าไม้) กำหนดว่าโรงแปรรูปไม้ (โรงเลื่อย) สามารถรับได้แต่ไม้ที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น พันธะความรับผิดชอบอยู่ที่ผู้ประกอบการโรงเลื่อย เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้สามารถเข้าตรวจสอบโรงเลื่อย

คาดว่ากระบวนการแก้ไขพรบ.ป่าไม้จะแล้วเสร็จในเวลาประมาณ 1 ปีครึ่ง นั่นคือภายใน 2019 ทั้งการแก้ไขและขั้นตอนที่จะออกใหม่จะสะท้อนอยู่ในข้อตกลง VPA

อีญูถามถึงสวนยางพาราและความขัดแย้งเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ที่ดิน ในปัจจุบัน ทั้งประเทศไทยมีพื้นที่สวนยางประมาณ 30 ล้านไร่ ซึ่งในจำนวนนี้ 8.5 ล้านไร่อยู่ในป่า(ที่ดินของรัฐ) อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่สวนยางพาราในป่าจะต้องผิดกฎหมายไปเสียทั้งหมด เนื่องจากรัฐบาลได้จัดสรรที่ดินป่าบางส่วนให้แก่ผู้ยากไร้เพื่อใช้ทำกิน โดยเฉพาะภายใต้โครงการคทช. อย่างไรก็ตาม ที่ดินเหล่านี้จะต้องไม่ใช่ที่ดินบนพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 หรือชั้นที่ 2 หรือพื้นที่ลาดชัน ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกดำเนินการตามกฎหมาย

- อีญูสนใจที่จะทราบถึงความก้าวหน้าในการปฏิรูปภาคป่าไม้ของไทย โดยเฉพาะการแก้ไขพรบ.ป่าไม้ และกฎหมายป่าชุมชน และต้องการจะทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้และเทคโนโลยีใหม่ๆ จะมาเชื่อมโยงกับข้อตกลง VPA อย่างไรบ้างในการเจรจาครั้งที่ 2
- อีญูจะแบ่งปันรายงานการศึกษาภาพรวมของแต่ละประเทศซึ่งเป็นรายงานที่อีญูได้ให้ UNEP-WCMC จัดทำหลังจากจัดทำแล้วเสร็จ
- อีญูจะแบ่งปันเว็บไซต์ของการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ EU TR และพร้อมที่จะรับคำถามจากฝ่ายไทยที่ต้องการคำแนะนำจากอีญู

นิยามความถูกต้องตามกฎหมาย (LD)

สำหรับผลการทดสอบ LD ภาคสนามฯ คณะทำงานกลุ่มย่อยเรื่อง LD ให้ความเห็นดังนี้: ให้ปรับโครงสร้าง LD ให้เอากฎหมายเลื่อยโซยนต์ออกจาก LD ให้แยกการตรวจพิสูจน์ออกจาก LD ให้เพิ่มตัวชี้วัดด้านกฎหมายแรงงาน อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม ให้เพิ่มเติมตัวชี้วัดกฎหมายที่มีอยู่แล้วแต่ยังไม่ได้บรรจุไว้ใน LD และให้เพิ่มเติมนิยามของ “ไม้” ลงในเอกสารดังกล่าว กรมป่าไม้ได้ส่งข้อคิดเห็นดังกล่าวไปที่ที่ปรึกษาแล้วเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2018

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแรงงานหลายฉบับ ได้แก่ พรบ.คุ้มครองแรงงาน (ครอบคลุมแรงงานต่างด้าวด้วย) พรบ.การจ้างแรงงานต่างด้าว พรบ.ประกันสังคม พรบ.ค่าชดเชย ฯลฯ กระทรวงแรงงานฯ เป็นผู้บังคับใช้พรบ.ทั้งสี่นี้ นายจ้างที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเหล่านี้จะมีโทษทางอาญา

อีญูให้ความเห็นว่าการทดสอบ LD ภาคสนามมีความครอบคลุมอย่างกว้างขวาง และที่ปรึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้มากมาย เป็นเรื่องที่ฝ่ายไทยจะต้องพิจารณาว่าจะเลือกดำเนินการข้อเสนอแนะใดนอกเหนือจาก 6 เรื่องที่ได้ระบุไปแล้ว เช่น ข้อกำหนดด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีข้อเสนอแนะจำนวนมากและไม่ใช้ทุกข้อเสนอแนะจะมีลำดับความสำคัญสูงสุดสำหรับ LD ในระยะเฉพาะหน้านี้ ควรดำเนินการเฉพาะประเด็นที่มีความสำคัญสูงสุด ฝ่ายไทยสามารถพิจารณาคำแนะนำของ EU FLEGT Facility [ที่ให้ไว้ในที่ประชุมทางเทคนิคระหว่างคณะทำงานฯ กับ EFI ในเดือนกุมภาพันธ์] ในเรื่องข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาที่มีลำดับความสำคัญสูงสุด

อีญูไม่เห็นถึงความจำเป็นในการปรับโครงสร้าง LD หรือการแยกการตรวจพิสูจน์ออกจาก LD หรือการแยกบทบาทของผู้ประกอบการและของเจ้าหน้าที่ออกจากกัน ใน LD ตามที่ที่ปรึกษาแนะนำ การทำเช่นนั้นจะเป็นการเพิ่มงานขึ้นอีกมาก และดังนั้นจึงควรประเมินอย่างระมัดระวังก่อนที่จะมีการปรับปรุงโครงสร้างของ LD

แม้ว่าข้อเสนอแนะของที่ปรึกษาจะเป็นประโยชน์ แต่ไม่จำเป็นต้องทำตามเสมอไป โดยเฉพาะเมื่อเป็นข้อเสนอแนะให้จัดทำสิ่งใหม่ เช่น ให้จัดทำใบรับรองการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านแรงงาน ทั้งนี้ ฝ่ายไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการบรรจุข้อเสนอแนะใดๆไว้ใน LD ที่จะปรับปรุง นั่นคือ จะต้องมีการเพิ่มขีดความสามารถของกรมป่าไม้เอง และของหน่วยงานอื่นๆในการดำเนินงานตามข้อกำหนดใหม่ๆที่จะเพิ่มไว้ใน LD และการที่จะต้องมีภารกิจเพิ่มขึ้นจากที่ปฏิบัติเป็นปกติอยู่แล้ว

ข้อสังเกตสำคัญของที่ปรึกษามีอยู่ 2 ประการคือ 1) มีกฎหมายอยู่แล้ว แต่ยังไม่ได้รวบรวมไว้ใน LD 2) ความเข้มข้นของการตรวจพิสูจน์โดยหน่วยงานผู้มีอำนาจ นั่นคือ ไม่มีการตรวจสอบที่เป็นระบบ มีแต่การตรวจสอบเป็นกรณีๆ ไป

ฝ่ายไทยแจ้งว่าในการดำเนินการปรับปรุง LD อาจจะใช้เวลามากกว่าที่ได้คาดไว้ในแผนการดำเนินงาน (Roadmap) ทางอียูแนะนำว่างานลำดับต่อไปที่จะผนวกข้อเสนอแนะของที่ปรึกษามาใส่ไว้ใน LD ควรดำเนินการได้ในเวลาไม่กี่เดือน โดยจะมีการสนับสนุนจากที่ปรึกษา (ผ่านทาง EU FLEGT Facility)

- ฝ่ายไทยจะพัฒนาตารางรายการข้อเสนอแนะของที่ปรึกษา (รวมถึงการทำไม้บนที่ดินเอกชน การควบคุมการนำเข้าไม้และขนาดของผู้ประกอบการ SMEs ด้วย) และสิ่งที่ฝ่ายไทยตั้งใจจะดำเนินการต่อแต่ละข้อเสนอแนะตามลำดับความสำคัญของแต่ละเรื่อง ทั้งนี้ฝ่ายไทยสามารถอ้างอิงข้อเสนอแนะในเรื่องลำดับความสำคัญที่ EU FLEGT Facility ได้ให้ไว้ [ในระหว่างการประชุมทางเทคนิคระหว่างคณะทำงานฯกับ EFI ในเดือนกุมภาพันธ์] บางข้อเสนอแนะจำเป็นต้องมีความร่วมมือจากกระทรวงอื่น หรือหน่วยงานอื่นด้วย
- อียูเสนอที่จะหาความเป็นไปได้ที่จะให้การสนับสนุนเพิ่มเติมผ่านทาง EU FLEGT Facility เพื่อให้มีที่ปรึกษา มาให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการกับข้อเสนอแนะ
- ฝ่ายไทยเห็นถึงประโยชน์ในการจัดทำทดสอบภาคสนามอีกครั้งภายหลังการปรับ LD
- ฝ่ายไทยและอียูจะประสานงานเพื่อจัดทำสรุปรายงานของการทดสอบ LD ภาคสนามอย่างสั้นๆและนำเสนอเผยแพร่ลงเว็บไซต์ของ TEFSO เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบว่าได้มีการทดสอบ LD ภาคสนาม เรียบร้อยแล้ว และภาครัฐกำลังดำเนินการกับข้อเสนอแนะที่ได้รับจากรายงานดังกล่าว
- อียูแนะนำให้รายงานความก้าวหน้าเรื่องการปรับ LD ในการประชุม JEM4 และ NEG2

ขอบเขตผลิตภัณฑ์ (PS)

ฝ่ายไทยได้รวมเฟอร์นิเจอร์ไว้ในขอบเขตผลิตภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว

ขณะนี้อียูกำลังอยู่ระหว่างการหารือสาธารณะชนทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการยุโรปในเรื่องขอบเขตผลิตภัณฑ์ภายใต้ระเบียบ EU TR และได้เชิญภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆที่เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็น หลังจากนั้นอียูจะพิจารณาว่าจะปรับขอบเขตผลิตภัณฑ์ภายใต้ระเบียบ EU TR หรือไม่ และจะแจ้งให้ฝ่ายไทยรับทราบในการประชุม JEM4 ต่อไป

อินโดนีเซียไม่ได้รวมไม้แปรรูปและผลิตภัณฑ์ไม้เคลือบบางรายการไว้ในขอบเขตผลิตภัณฑ์ของตน ขอบเขตผลิตภัณฑ์จะเป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมการนำเข้าไม้ ประเทศไทยสามารถใส่ [] ให้กับผลิตภัณฑ์ย่อยของกลุ่ม HS ที่ไม่ต้องการให้รวมอยู่ในขอบเขตผลิตภัณฑ์ได้

ฝ่ายไทยจะนำไม้ไปออกจากขอบเขตผลิตภัณฑ์เนื่องจากไม่ดังกล่าวไม่มีกฎหมายควบคุม และจะพิจารณาว่าจะนำผลิตภัณฑ์รีไซเคิลออกด้วยหรือไม่เนื่องจากไม่มีกฎหมายควบคุมเช่นกัน ในทางปฏิบัติ การตรวจสอบผลิตภัณฑ์รีไซเคิลก็ทำได้ยาก วัสดุรีไซเคิลใช้มากในอุตสาหกรรมไม้อัดเม็ด (wood pellet) ฝ่ายไทยจะหารือประเด็นนี้เป็นการภายใน และจะแจ้งผลให้ทราบในการประชุม JEM4 ต่อไป EFI แจ้งว่าเฟอร์นิเจอร์ในประเทศไทยบางประเภทก็ทำมาจากวัสดุรีไซเคิล/ วัสดุเก่าและไม้ผล และอาจมีกระดาษที่ทำมาจากเยื่อไม้ไผ่ ประเทศอินโดนีเซียยังคงรวมผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ที่ทำมาจากวัสดุรีไซเคิลไว้ในขอบเขตผลิตภัณฑ์ จำเป็นจะต้องหาวิธีการตรวจสอบแหล่งที่มาของวัสดุ โดย EFI จะช่วยเหลือฝ่ายไทยในการหารือประเด็นดังกล่าวโดยจะจัดหาข้อมูลการปฏิบัติของประเทศอื่นๆ ให้

- ประเทศไทยจะรายงานขอบเขตผลิตภัณฑ์ล่าสุดของไทยให้อยู่รับทราบในการประชุม JEM4 ว่าจะรวมวัสดุรีไซเคิลบางรายการ เฟอร์นิเจอร์ที่ทำมาจากวัสดุรีไซเคิลและไม้ผล และกระดาษที่ทำมาจากเยื่อไม้ไผ่ไว้ด้วยหรือไม่
- อียูจะรายงานให้ฝ่ายไทยทราบว่ามีการปรับขอบเขตผลิตภัณฑ์ภายใต้ระเบียบ EU TR หรือไม่ในการประชุม JEM4

เนื้อหาของข้อตกลง VPA

ฝ่ายไทยได้ถามคำถามเบื้องต้นเพื่อขอความกระจ่างเกี่ยวกับร่างเนื้อหาของข้อตกลง VPA ที่ฝ่ายอียูได้จัดเตรียมให้ ซึ่งเกี่ยวกับหัวข้อที่ 10 เรื่องการตรวจสอบอิสระ และหัวข้อที่ 22 เรื่องการระงับข้อพิพาท

หัวข้อที่ 10 เรื่องการตรวจสอบอิสระย่อหน้าที่ 4 ระบุว่า “ผู้ตรวจสอบอิสระ จะปฏิบัติตามโครงสร้างการจัดการที่ระบุไว้เป็นเอกสาร และจะปฏิบัติตามนโยบาย วิธีการ และขั้นตอนที่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากลตามที่ได้ประกาศไว้” ฝ่ายไทยขอแหล่งอ้างอิงสำหรับ “แนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล”

หัวข้อที่ 22 เรื่องการระงับข้อพิพาท ย่อหน้าที่ 4 เปิดโอกาสให้คู่พิพาทระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ ฝ่ายไทยได้สอบถามว่ามีกฎระเบียบหรือข้อกำหนดในการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการหรือไม่ เช่น ข้อกำหนดทางด้านสัญชาติ หรือข้อกำหนดด้านคุณสมบัติอื่นๆ

ย่อหน้า 4 ในหัวข้อที่ 22 กล่าวว่า “ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สามภายในเวลา 60 วัน หลังจากการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สอง” ฝ่ายไทยสอบถามในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ในการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการคนที่สามภายในเวลาที่กำหนด จะมีขั้นตอน/วิธีการดำเนินการต่อไปอย่างไร

อียูได้ชี้แจงว่าร่างเนื้อหาของข้อตกลงดังกล่าว เป็นร่างที่จัดทำขึ้นตามแบบของเวียดนาม ซึ่งฝ่ายไทยสามารถดัดแปลงให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยมากที่สุด ทั้งนี้ JEM เป็นการประชุมผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคและไม่ใช่ที่ประชุมเพื่อเจรจาเนื้อหาของข้อตกลง การที่รวมเรื่องนี้ไว้ใน JEM3 ก็เพียงเพื่อให้ทราบความเห็นของฝ่ายไทยล่วงหน้าเพื่อที่ทางอียูจะได้เตรียมการสำหรับการเจรจาครั้งต่อไป การเจรจาเนื้อหาของข้อตกลงอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกจะกระทำในการประชุมการเจรจาครั้งที่ 2 โดยปกติแล้วคณะทำงานร่วม (JIC) (จะจัดตั้งขึ้นสำหรับระยะการดำเนินงานของข้อตกลง VPA) ซึ่งมีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในอีกภาคผนวกหนึ่ง จะสามารถหาทางออกสำหรับข้อขัดแย้งได้ก่อนที่จะต้องอาศัย

อนุญาตตลาดการ สำหรับคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบอิสระในหัวข้อที่ 10 นั้น โดยปกติแล้วจะใช้แนวทางของ ISO/IEC เช่น ISO/IEC 17021 หรือเทียบเท่าเป็นแหล่งอ้างอิง

- อัญญาให้ฝ่ายไทยเขียนคำถามและส่งให้อัญญาภายในเดือนพฤษภาคม เพื่อที่ทางอัญญาจะได้ให้ความกระจ่างเพิ่มเติม ในระหว่างการประชุมเจรจาครั้งที่ 2

การตรวจพิสูจน์ไม้ที่ไม่ใช่ไม้หวงห้ามบนที่ดินเอกชน

คณะทำงานกลุ่มย่อยเรื่องการตรวจพิสูจน์ไม้ที่ไม่ใช่ไม้หวงห้ามบนที่ดินเอกชน (ตามมาตรา 7 ของพรบ.ป่าไม้) เสนอระบบการ สำแดงตนเอง (SD) ภาคบังคับซึ่งมีทางเลือกต่อไปนี้: (1) การสำแดงตนเองโดยให้สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนเป็นพยาน หรือ (2) การสำแดงตนเองโดยให้การยางแห่งประเทศไทย (กยท) เป็นพยาน หรือ (3) การสำแดงตนเองโดยไม่มีพยานเลย (4) การสำแดงตนเองโดยการลงทะเบียนในระบบ E-tree ของกรมป่าไม้ หรือ (5) ใช้ใบรับรองการจัดการป่าไม้ (FM certificate) ทั้งนี้ ในแต่ทางเลือกผู้ประกอบการที่ประสงค์จะเชื่อมโยงกับระบบ E-tree ก็สามารถดำเนินการได้ ภายหลังจากการทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับกรมป่าไม้แล้ว สหกรณ์สวนป่าภาคเอกชนและการยางแห่งประเทศไทย จะสามารถเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของตนเข้ากับระบบ E-tree ซึ่งเป็นระบบที่ไม่เพียงแต่จะจัดเก็บข้อมูลเท่านั้น แต่ยังช่วยให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ และอำนวยความสะดวกด้านการตัดฟัน การนำเคลื่อนที่ และการรับรองไม้ เพื่อการส่งออก โดยกรมป่าไม้แจ้งว่าจะเริ่มการทดสอบระบบ E-tree ในเดือนกันยายน

สหภาพยุโรปให้ข้อสังเกตว่าควรมีการชี้แจงบทบาทและความรับผิดชอบของพ่อค้าคนกลางด้วย ในประเทศอินโดนีเซีย ผู้ประกอบการโรงเลื่อยหรืออุตสาหกรรมจะมีความรับผิดชอบในการเก็บรักษาบันทึกการจัดส่ง (delivery notes) และ สร้างความสัมพันธ์กับเกษตรกรและคนกลางที่ขายไม้ให้เขา อุตสาหกรรมมีพันธะที่จะตรวจสอบเกษตรกรและจะถูก ตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ กลุ่มอุตสาหกรรมจำเป็นต้องตระหนักถึงระบบ E-Tree ด้วย

ภายใต้กฎหมายไทย โรงเลื่อยจะสามารถรับได้เฉพาะไม้ที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นผู้ประกอบการมีหน้าที่รวบรวม เอกสารที่ระบุถึงแหล่งที่มาของไม้ที่เกษตรกรแนบมากับไม้ท่อน ทำบันทึกไม้เข้า-ออก และออกไปนำเคลื่อนที่เพื่อ การขนส่งไม้ เจ้าหน้าที่สามารถเข้ามาตรวจสอบที่โรงเลื่อยได้

เนื่องจากมาตรา 7 ของ พรบ.ป่าไม้กำลังจะถูกยกเลิก ชื่อของเอกสาร “การตรวจพิสูจน์ไม้ที่ไม่ใช่ไม้หวงห้ามบนที่ดินเอกชน” ก็อาจจะไม่เหมาะสมในอีกไม่นาน อาจจะใช้ชื่อใหม่เป็น เช่น “การทำไม้บนที่ดินเอกชน” หรือ “การดำเนินงานของการ ควบคุมการนำเคลื่อนที่ไม้บนที่ดินเอกชน” และเนื่องจากจะครอบคลุมไม่เฉพาะสายพันธุ์ที่มีความเสี่ยงต่ำเท่านั้น (หมายถึง ไม้ไม่ควบคุม) แต่จะครอบคลุมไปถึงไม้ที่มีความเสี่ยงสูงบนที่ดินเอกชนด้วย อัญญาจึงแนะนำให้ฝ่ายไทยพิจารณา ให้มีการควบคุมสายพันธุ์ที่มีความเสี่ยงสูงมากขึ้น เช่น ให้ใช้การสำแดงตนเองแบบมีพยาน อัญญาแนะนำว่าควรทำให้กลุ่ม อุตสาหกรรมได้รับทราบถึงระบบดังกล่าวอย่างดีด้วย

กระบวนการควบคุมไม้ที่ส่งออกโดยตรงจากเกษตรกรด้วยการสำแดงตนเองเป็นดังนี้ เกษตรกรลงทะเบียนเป็นผู้ส่งออก ขอใบรับรองไม้จากกรมป่าไม้ แล้วจึงขอใบอนุญาตส่งออกจากระทรวงพาณิชย์ในกรณีส่งออกไม้ท่อนหรือไม้แปรรูป หากเกษตรกรไม่สามารถแสดงหลักฐานของแหล่งที่มาของไม้ กรมป่าไม้จะไม่สามารถออกใบรับรองให้แก่เกษตรกร เหล่านั้นได้ EFI จะเขียนความเห็นต่อเอกสารการตรวจพิสูจน์ไม้ที่ไม่ใช่ไม้หวงห้ามบนที่ดินเอกชนและส่งมาให้ฝ่ายไทย และจะมาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเมื่อมาให้การสนับสนุนทางเทคนิคกับฝ่ายไทยก่อนการประชุม JEM4

- จะมีการทดสอบภาคสนามของทุกทางเลือกสำหรับไม้ทุกประเภทบนที่ดินเอกชนภายใต้ พรบ.ป่าไม้ ฉบับแก้ไขภายในปีนี้
- ฝ่ายไทยจะรายงานความก้าวหน้าในเรื่องดังกล่าวในการประชุม JEM 4

การตรวจพิสูจน์การนำเข้า

การตรวจพิสูจน์การนำเข้ามีความสำคัญต่ออียูเมื่อคำนึงถึงบทบาทการนำเข้าไม้ของประเทศไทยในภูมิภาคนี้ คณะทำงานกลุ่มย่อยเรื่องการควบคุมการนำเข้าซึ่งได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของเวียดนามกำลังสำรวจความเป็นไปได้ในการเพิ่มมาตรการการสอบทานเอกสาร (DDS) บนฐานความเสี่ยงในการควบคุมการนำเข้าไม้ที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีเฉพาะช่องสีแดงเท่านั้น --มีการตรวจสอบทั้งเอกสารและตัวสินค้าในทุกๆ การนำเข้า การตรวจสอบดำเนินการโดยศุลกากรร่วมกับกรมป่าไม้และกรมวิชาการเกษตร (ในกรณีที่เป็นไม้ CITES) (ดูแผนภาพและคำอธิบายในแฟ้มเอกสาร) สำหรับการดำเนินการสอบทานเอกสาร (DDS) นั้นควรจะเป็นภาคบังคับเพื่อให้การปฏิบัติเป็นแบบเดียวกันในทุกกรณี ในทำนองเดียวกัน ควรต้องมีการออกระเบียบการสอบทานเอกสารเพราะศุลกากรจำเป็นต้องมีกฎหมาย/ระเบียบรองรับในการปฏิบัติหน้าที่

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร กรมศุลกากร และหน่วยงานด้านความปลอดภัย กำลังปรับปรุงกฎหมายการควบคุมการนำเข้าไม้ เป็นช่วงเวลาที่ดีในการหารือภาพองค์รวมของกฎหมายควบคุมการนำเข้าไม้รวมทั้ง DDS หน่วยงานส่วนใหญ่สนับสนุนให้ใช้เอกสารรับรองแหล่งกำเนิด (CO) สำหรับไม้นำเข้าและผลิตภัณฑ์ไม้บางชนิดที่นำเข้าจากทุกประเทศไม่เฉพาะประเทศกัมพูชาและเมียนมาร์ตามคำแนะนำของประเทศเหล่านั้นเอง และใช้ควบคุมอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม DDS ยังเป็นแนวคิดที่ใหม่สำหรับหน่วยงานภาครัฐ กระทรวงพาณิชย์คำนึงอย่างระมัดระวังถึงผลกระทบของมาตรการนี้ต่อภาคเอกชนโดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย ภาครัฐเห็นความเต็มใจของภาคเอกชนที่จะยอมรับมาตรการนี้เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหารือเรื่อง DDS ในรายละเอียดกว่านี้กับผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมดก่อนที่จะออกกฎหมายหรือระเบียบใหม่ สมาคมธุรกิจไม้ไทยสนับสนุนการมี DDS ภาคบังคับและแนะนำให้ใช้ DDS กับไม้ในประเทศเช่นเดียวกันเพื่อประกันความถูกต้องตามกฎหมายของไม้ [ทั้งสองฝ่ายกำลังหาหนทางที่จะให้มีการทดสอบภาคสนามว่ามาตรการดังกล่าวจะสามารถปฏิบัติได้จริงหรือไม่และอาจจะสนับสนุนโดย FAO

ฝ่ายอียูแสดงความเห็นว่าฝ่ายไทยกำลังเดินมาในทิศทางที่ถูกต้องแล้ว ในขณะที่เดียวกันก็ตระหนักว่าฝ่ายไทยยังไม่ได้ตัดสินใจใช้แนวทางดังกล่าว โดยภาพรวมอียูสนับสนุนการใช้ DDS หมายถึง การดำเนินการเพิ่มเติมจากการใช้ใบรับรองแหล่งกำเนิดในการตรวจพิสูจน์ตามที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน จำเป็นต้องให้ความสนใจกับกลไกการดำเนินงาน : เจ้าหน้าที่จะควบคุมผู้ประกอบการอย่างไรและจะตรวจสอบอย่างไรว่าผู้ประกอบการมี DDS จะประเมินความเสี่ยงอย่างไร จะจัดการกับการนำเข้าไม้ความเสี่ยงสูงอย่างไร การลงทะเบียน และการเสริมสร้างขีดความสามารถของทั้งผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ ที่ประชุมเห็นตรงกันว่า DDS ควรจะขึ้นกับระดับความเสี่ยงที่ระบุจากสายพันธุ์และประเทศแหล่งกำเนิด อย่างไรก็ตาม ฝ่ายไทยจะหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้อีก ฝ่ายอียูถามถึงกระบวนการอื่นๆ ที่เสนอขึ้นมา เช่น ข้อตกลงร่วมกัน (mutual recognition agreement) และแนวทางเฉพาะสำหรับบางประเทศ และชี้ถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการประกันระดับการควบคุมที่เพียงพอ

- คณะทำงานกลุ่มย่อยเรื่องการควบคุมการนำเข้าจะออกแบบเพิ่มเติมวิธีปฏิบัติในการควบคุมการนำเข้าด้วยการใช้การสอบทานเอกสารที่ขึ้นกับระดับความเสี่ยงของไม้ (*risk-based DDS*)
- อียูจะแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด เช่น เอกสารแนวทางในการดำเนินงานตาม *EU TR*
- จะมีการทดสอบภาคสนาม จะมีการหาช่องทางในการสนับสนุนซึ่งอาจจะเป็นการสนับสนุนจาก *FAO EU FLEGT Programme*
- จะหารือกันเรื่องการควบคุมการนำเข้าต่อไปในการประชุม *JEM4* และ *NEG2*

การควบคุมการนำเข้าเคลื่อนที่ไม้ (SCC)

ฝ่ายไทยนำเสนอแผนภาพในการควบคุมการนำเข้าเคลื่อนที่ไม้ ซึ่งแสดงแหล่งที่มาของไม้ 3 แหล่ง ได้แก่ ที่ดินรัฐ ที่ดินเอกชน และการนำเข้า แผนภาพเหล่านี้ยังไม่ได้รวมงานของคณะทำงานกลุ่มย่อยเรื่องที่ดินเอกชนและเรื่องการนำเข้าไว้ด้วยการแก้ไขพรบ. ป่าไม้จะส่งผลกระทบต่อแผนภาพเหล่านี้อย่างแน่นอนเนื่องจากจะไม่มีไม้หวงห้ามบนที่ดินเอกชนอีกต่อไป หน่วยงานฝ่ายไทยกำลังหาหนทางที่จะกระชับการควบคุมโดยอาจจะให้กระบวนการทั้งหมดไว้กระดาดหรือ ผนวกรวมของกรมป่าไม้ กรมการค้าต่างประเทศ และกรมศุลกากรเข้าด้วยกันเป็น *one-stop-service* เพื่ออำนวยความสะดวกให้ภาคเอกชนสามารถปฏิบัติตามข้อบังคับได้ง่ายขึ้น หลังจากที่มีการแก้ไขกฎหมายแล้วย่อมจะมีการปรับ SCC ให้สอดคล้องกัน และจะแจ้งให้ฝ่ายอียูรับทราบ

ฝ่ายอียูขอความกระจ่างในบางประเด็น ดังนี้: จะประกันได้อย่างไรว่าจะไม่มีไม้ที่ไม่ได้รับการตรวจพิสูจน์ปนไปกับไม้ที่ได้รับการตรวจพิสูจน์แล้วในห่วงโซ่อุปทาน จะบูรณาการ DDS บนฐานความเสี่ยงสำหรับควบคุมการนำเข้าเข้าไปได้ในห่วงโซ่อุปทานอย่างไร จะมีข้อมูลอะไรบ้างในขั้นตอนใดของห่วงโซ่อุปทาน ใครเป็นคนถือข้อมูลเหล่านี้ คำบรรยายถึงข้อกำหนดด้านข้อมูลของแต่ละขั้นตอนและกระบวนการยืนยันความถูกต้อง ฝ่ายอียูยังได้ถามถึงหน่วยงานออกไปรับรอง FLEGT และถามว่าการออกไปรับรอง FLEGT จะอยู่ตำแหน่งใดในห่วงโซ่อุปทาน

- ฝ่ายไทยจะปรับปรุงระบบการควบคุมการนำเข้าเคลื่อนที่ไม้โดยคำนึงถึงผลลัพธ์จากคณะทำงานกลุ่มย่อยด้านที่ดินเอกชนและด้านการควบคุมการนำเข้า การพัฒนาระเบียบ DDS การแก้ไขพรบ. ป่าไม้ และความเห็นของอียูข้างต้น
- จะรายงานความก้าวหน้าในการประชุม *JEM4* และ *NEG2*

ความก้าวหน้าของการพัฒนาภาคผนวก TLAS

ฝ่ายไทยกำลังจัดเตรียมภาคผนวก TLAS ระบบประกันความถูกต้องตามกฎหมายของไม้ โดยทำตามรูปแบบของประเทศไลบีเรีย ยังไม่ได้มีการตัดสินใจเรื่องหน่วยงานออกไปรับรอง FLEGT ยังต้องทำให้บทบาทของเอกสารรับรองป่าไม้ใน TLAS ชัดเจนขึ้น ฝ่ายไทยจะพัฒนาภาคผนวก TLAS ต่อไปและส่งให้ฝ่ายอียูให้เห็น ฝ่ายอียูผ่านทาง FAO จะสนับสนุนที่ปรึกษาไทยเพื่อสนับสนุนการร่างภาคผนวกนี้ ฝ่ายไทยประสงค์ที่จะเห็นที่ปรึกษาเริ่มงานโดยเร็วที่สุด

- จะมีการทำสัญญากับที่ปรึกษาไทยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาภาคผนวก TLAS โดยเร็วที่สุด
- ฝ่ายไทยจะจัดเตรียมเอกสารร่าง TLAS และส่งให้ฝ่ายอียูแสดงความเห็น

แผนการดำเนินงาน (Roadmap)

มีการสรุปแผนการดำเนินงานนับจากปัจจุบันจนถึงการประชุม JEM และการเจรจาครั้งต่อไปร่วมกัน EFI จะมาให้การสนับสนุนทางเทคนิคกับฝ่ายไทย (EFI technical mission) ในเดือนมิถุนายนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาภาคผนวกต่างๆ และจะมีการประชุมทางไกล (video conference) เพื่อเตรียมการประชุม JEM4 และการเจรจา NEG2 ในเดือนมิถุนายน

การประชุม JEM4 จะจัดขึ้นในวันที่ 17 กรกฎาคม (1 วัน) ในกรุงเทพมหานคร ฝ่ายอียูจะนำโดย Mr Luca Perez ตามมาด้วยการประชุมภายในของแต่ละฝ่าย (briefing) ในวันที่ 18 กรกฎาคม และจะมีการเจรจารอบที่ 2 (NEG2) ในวันที่ 19 กรกฎาคม (1 วัน) ฝ่ายอียูจะนำโดย Mr Jorge Romero Rodriguez โดยทั้ง 2 การประชุมจะครอบคลุมเนื้อหาของข้อตกลง VPA (VPA text) นิยามความถูกต้องตามกฎหมาย ขอบเขตผลิตภัณฑ์ การควบคุมไม่นำเข้า TLAS การควบคุมการนำเคลื่อนที่ไม้ และภาคผนวกอื่นๆ

เอกสารแนบ:

1. กำหนดการประชุม
2. รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม
3. แผนการดำเนินงานที่ได้ตกลงร่วมกันแล้ว